

Jiřina Fikejzová

Už kdysi dávno jsem si zakázal setkávat se s lidmi, jejichž tvorba mě baví a oslovuje. Důvod byl jednoduchý, většinou jsem se v té osobnosti velmi zklamal a ta díla se pro mě následně stala neposlouchatelná. Ovšem existuje několik výjimek. Na Jiřinu Fikejzovou se člověk těší, má trochu trému, ale vždy ví, že přichází za dobrou náladou a za někým, kdo žije v přítomnosti.

text: PETR SOUKUP
foto: T. PÁNEK

Tvorbu prověří čas. Malý vůz, Dominiku, Řekni, kde ty kytky jsou, Markétka, Máma, To mám tak ráda a další její texty se dodnes úspěšně hrají. Na letošních cenách OSA, byla Jiřina Fikejzová, na základě rozhodnutí Dozorčí rady, oceněna Zlatou cenou OSA. Zastupována je od roku 1957 a OSA registruje více jak 350 děl, u nichž je autorkou. Zlatou cenu OSA obdržel také Zdeněk Šesták, s ním přineseme rozhovor v následujícím čísle Autor in.

// Dovolím si začít od konce, mohu-li to tak nazvat. Když vydávala před pár lety Marie Rottrová své album Stopy, zeptal se jí redaktor ve studiu, zda za vás našla v nových textařích náhradu. Řekla, že ne a že to je na těch textech také znát. Vy jste ženské duši prů rozuměla nejvíce.

Marii jsem se jako textařka věnovala skoro výhradně dobrých pár let, ale už přede mnou pro ni napsali skvělé texty Jaroslav Wykrent, Jaromír Nohavica, Vladimír Čort i jiní textaři. Naše spolupráce byla hodně úspěšná, myslím, že se mi dařilo vystihnout osobitost zpěvačky Marie

Rottrové: kouzlo přirozené ženské krásy, žádná laciná vyzývavost, ale skrytý oheň, vroucnost bez patosu, dokonalé citění pro obsah slov, dokonce i pro jejich podtext. Před třemi roky vydala 2CD Osud mi tě přál, sama vybrala a sestavila proud písní, které jsem pro ni kdy otextovala. Z některých se časem staly trvalky, jiné zapadly, ale ze všech je znát, jak dobře jsme si rozuměly. Ještě k té ženské duši. Kdysi mi řekla naše listonoška, že bych měla víc psát texty pro zpěváky, protože když je pak zpívají, je to přesně to, co ženy chtějí slyšet. Čímž nenápadně podotýkám, že jsem napsala texty i pro naše přední mužské interprety populární hudby.

// Dá se textařina podle vás naučit?

Sotva, když k ní vůbec nejsou vlohy. Nadaný textař je zvláštní odrůda, úroveň své tvůrčí činnosti umí časem i zvyšovat, to ano. Ale prý ten, kdo je na netu, může si všechno „vygooglovat“ – i rýmy. To mě fascinuje, ale byla bych opatrná, internet není mozek. Znáte to, jak jednou přeložil úsloví Out of sight, out of mind jako Slepý idiot, namísto Sejde z očí, sejde z mysli.

// Myslím, že se mi dařilo vystihnout osobitost zpěvačky Marie Rottrové: kouzlo přirozené ženské krásy, žádná laciná vyzývavost, ale skrytý oheň, vroucnost bez patosu, dokonalé cítění pro obsah slov, dokonce i pro jejich podtext.

// Aktuálně mi připravil milé překvapení Karel Gott. Na své album *Dotek lásky 2* si vybral i tři tituly, s nimiž jsem se kdysi krásně trápila. Tenkrát vyšly na deskách s jinými interprety, a já se teď už nemůžu dočkat, co nového z nich Karel vyčaruje.

// Hrajete na nějaký hudební nástroj, nebo umíte zpívat?

Jako malá holka na základní škole v Lomu u Mostu jsem chodila do houslí. Měli jsme doma klavír, hrála na něj maminka, ale táta tvrdil, že my, děti, si nejdřív musíme vytříbit hudební sluch. Fakt je, že jsme se s bratrem Borkem prali o housle až před samou hodinou, měli jsme ji týž den, pěkně za sebou. Tak moc nás ten Malát nebavil. Na gymnáziu v Lounech jsem chodila šest let na hodiny klavíru. Taky jsem zpívala s gymnazijní kapelou a psala texty. Abych nezapomněla na kytaru! Septimán Vladimír mě naučil pár nejdůležitějších doprovodných akordů. Sám hrál skvěle na koncertní „španělku“, věnoval mi skladbu *Pro princeznu a štěně kokršpaněla*, s podmínkou, že mu doma budeme říkat Páže – vida, vzpomínky, zdánlivě dávno zasuté. O řadu let později, už jako začínající textařka, jako když to všechno najdu. Tenkrát se totiž u textařů s naprostou samozřejmostí předpokládalo aspoň základní hudební vzdělání, protože nabídky od skladatelů jsme dostávali na notovém papíru. Ani magnetofony tenkrát nebyly, tedy u nás. Později jsem pár let měla *Sonet duo*, ale jeden skladatel mi přinesl melodii na kazetě. Když jsem mu řekla, že to musí přepsat, protože ještě nemám kazeták, řekl otrá-

veně, že jsem zřejmě poslední kotouč v Československu! A vidíte, dnes už jsou nanic i kazety.

// Pokaždé, když s vámi mluvím, přijde mi, že mluvím s člověkem své generace, a to patřím mezi tu, která komunismus ani nezažila. Máte v sobě hodně humoru, nadšení, energie. Čím myslíte, že to je?

Mám ráda mladé lidi, věkové bariéry jsem nikdy necítila. Mimochodem – vy mi připomínáte jednoho mladého muže, který za mnou přišel o přestávce mého setkání s příznivci populárních písní: „Paní Fikejzová, vy prohlašujete, že jste swingová generace – víte, čemu se dnes říká swingers party?“ – a pak byl ve viditelných rozpacích, když mi měl říct, co to znamená. Moje swingová generace si opravdu užila své – válku, jednu okupaci, druhou okupaci, tupou „normalizáci“ – proľhanou propagandu, samé zákazy a příkazy nezvaných hostů, kteří v naší krásné zemi vůbec neměli co dělat. Tu naši odolnost bych přála i vaší generaci, vůbec to nemáte snadné v dnešním posedlém světě plném nenávisti a neklidu. Někde jsem si přečetla, že k vítězství zla stačí, aby slušní lidé nedělali nic. Nám už se připozdívá, býváme unavení, už je to na vás.

// Před čtyřmi lety slavil OSA 90 let od svého založení. Tehdy OSA ocenil devět významných žijících autorů, vy jste byla mezi nimi.

Brala jsem to jako Senior Prix. Na pozvání OSA jsem tenkrát byla ve skvělé společnosti vynikajících osobností z oblasti hudby vážné i veselé, na slavnostním obědě. Dostali jsme půvabnou bílou sošku Šárky Radové, pamětní list a kytku.

// Co pro vás znamená OSA?

Ochranný svaz autorský je gentleman, který mi chrání texty už od poloviny minulého století.

// Co vám na OSA vadí, nebo co byste změnila?

Vadí? Už vím. Když mi zničehonic pošle upomínku, že mi chybí ohláška titulu, o němž s určitostí vím, že už ji dávno má, ta karta už musí být celá zažloutlá. Co když utekla před digitalizační archivu? Co jiného mě může napadnout, když sama v digitální éře stále zůstávám jen analogová. Nedávno se to týkalo písničky Jen ty a já. Po dlouhatánské době jsem si ji doma poslechla z desky a znovu mě potěšilo, s jakým zaujetím se jí s kapelou Karla Vlacha tenkrát ujali Waldemar Matuška, Karel Gott, Václav Neckář a Helena Vondráčková, Hana Zagorová, Naďa Urbánková.

// Kdy jste se a proč rozhodla, že přestanete psát hudební texty?

Nebylo to z rozmaru, ale po zralém uvážení. Psala jsem texty už čtyřicet let a oblasti mého tvůrčího snažení se začalo pěkně protivně říkat šoubyznys. Do jeho pravidel a stylu bych se nehodila, znám se. Jsem ze staré školy. Mám ráda písničky, které mají melodický nápad, poetický, sdělný a chytrý text a interprety, kteří vědí, o čem zpívají. Odešla jsem ze scény, rozloučila jsem se knížkou Povolání textařka. A víte, z čeho jsem dnes velice šťastná? Že řada písní s mými texty se dodnes líbí, dokonce i mladým lidem, kteří ještě ani nebyli na světě, když jsem text psala. Někdy se písnička zalíbí spíš kvůli melodii, dovolte mi vzpomínku. Jednou byl u nás singlem roku song Dominiku-niku-niku s Juditou Čeřovskou, byl to můj první velký textařský úspěch. Slyšela jsem zedníka, jak si to píská při práci na lešení, celá nadšená jsem se tím hned pochlubila. Setřeli mě, že to vůbec nemusela být má písnička, když si ji jen hvízdal. Musela jsem

to uznat, nepadlo ani slovo. Ale já jsem těm svým slovům pokaždé věnovala velkou péči, neuměla jsem sypat texty z rukávu a nikdy jsem si nedovolila podceňovat vkus těch, kdo je budou poslouchat. A tak se mi stává, že zatímco já stárnu a stárnu, mých textů jako by se to netýkalo. Aktuálně mi připravil milé překvapení Karel Gott. Na své album Dotek lásky 2, z něhož budou znít i české cover verze největších milostných písní, si vybral i tři tituly, s nimiž jsem se kdysi krásně trápila. Tenkrát vyšly na deskách s jinými interprety, a já se teď už nemůžu dočkat, co nového z nich Karel vyčaruje.

// Sledujete současnou hudební scénu?

Pořád mě zajímá. Na jednom pólu je osamělec s kytarou, který se svými naléhavými písněmi objíždí malé kluby, je šťastný v okruhu spřízněných duší. Na druhém pólu jsou velké, drahé koncerty, audiovizuální představení s lasery a pyrotechnickými efekty. Už je to tak, že právě vizuální složka, ta p o d í v a n á, má čím dál tím větší význam. Když hvězda zpívá na laně, hlavou dolů, to už snad ani nejde o chudinku písničku. Taky jsem slyšela cynika, že prý pro toho, kdo se v dnešním světě šoubyznysu chce co nejdříve proslavit, je nejkratší cesta přes skandály a průšvihy, o nichž se rozeprášou bulváry. Jak prosté.

// Nedávno jsem slyšel v podání Marie Rotrové píseň, kterou jste nazvala Co je mezi námi, láska. Hudbu a původní text Too Much Between Us složil Paul Edwin Millns, ale mě velice silně zasáhla právě vaše verze. Když je nějaká zahraniční skladba slavná a někdo na ni pro českého interpreta napíše nový český text, většinou to přece zní trochu trapně. Přece jen, čeština pro spousty uší není tak libozvučná.

Každá řeč má svou hudbu a svůj rytmus. Říká se, že nejvíc libozvučná je italština. Občas slyším z našich rádií italského zpěváka, nevím, jak se jmenuje, říká si Eros a mečí jako koza. Tak kde jsou ty libé zvuky? Rodilé Angličany a Američany tahá za uši, když jim cizí zpěvák předvádí svou penguin English. Čeština je nádherná řeč, jen se s ní musí zacházet s hlubokou úctou a citem. Pravda, moc málo lidí na světě jí rozumí, takže naši mladí autoři, kteří chtějí být co nejdříve světoví, nebo aspoň evropští, píšou texty rovnou v angličtině. Proč ne, když to umějí.

// Mám ráda písničky, které mají melodický nápad, poetický, sdělný a chytrý text a interprety, kteří vědí, o čem zpívají.

// Mám ráda mladé lidi, věkové bariéry jsem nikdy necítila.

// Co byste popřála začínajícím umělcům a co byste jim do začátku poradila?

Přeji hodně štěstí talentovaným, kteří mají zdravé sebevědomí a profesní hrdost. Ten, kdo začíná a hned po prvním úspěchu se cítí jako hitmejkmachr, může mít pravdu. Jenže oblast jeho působení je velice proměnlivá, přízeň publika nestálá a vratká, konkurence veliká, když jeho jedinou motivací je touha po zisku za každou cenu, musí se podbízet. To nikam nevede. Co já jsem za svůj dlouhý život zažila písní, které zazářily a zhasly jako pouhá prskavka, ani příští sezony se nedožily. Na minulém Valném shromáždění OSA jsem se s úsměvem zeptala Davida Kollera, jestli si pamatuje, jak jsem kdysi, ještě s Karlem Svobodou, před televizními kamerami předávala Lucii cenu a jak jsem jim přála, aby vydrželi tak dlouho jako já. Že už je to tak deset let. Taky se usmíval, když řekl: „Už dvacet, dvacet let!“ Uvádím to pro ty nejmladší autory, kteří vědí své a na má moudra nejsou zvědaví. A dodám ještě něco. V šedesátých letech minulého století se v literárním a hudebním světě vzedmula vlna takzvaných rozhněvaných mladých mužů, jejichž heslem bylo: „Nevěřte nikomu, komu už je přes třicet!“ Zajímalo by mě, co vykřikují dnes, když je jim kolem sedmdesáti.

Kdo vás ze současných mladých interpretů baví nejvíce?

Například píseň moderního pětibojáře Tomáše Kluse Pánubohu do oken. Hodně zajímavá je

Radůza. Krásně paličatá Aneta Langerová bude ještě lepší, až bude mít sdělnější texty. Buty mě zaujali hned napoprvé, když jsem slyšela jejich píseň o tom, jak Jednou ráno přišel vítr, vzal si střechu s pokrývačem. Líbí se mi Chinaski, Kryštof, mám ráda Bílou velrybu Michala Hrůzy – jmenuji namátkou, jen jak mě právě napadá. Na letošních letních festivalech, kterých bylo po republice na sto dvacet, se určitě objevilo mnoho nových, mladých písní. Chci věřit, že ty nejzdařilejší se prosadí, i proto, že ti rozhlasoví hudební redaktori, kteří mají přehled a vkus, jimi nakrmí selektory, takže se budou ozývat z nejrůznějších rádií.

// Zlatá cena, kterou jste letos od OSA dostala, se oceňuje na základě rozhodnutí Dozorčí rady. Je to taková síň slávy pro autory. Udělalo vám to radost?

Velikou, dostala jsem krásný dárek. Každý člověk, ať dělá cokoli, ať to přizná, nebo ne, má přirozené přání po uznání a po odezvě. OSA mi chrání texty už dlouhou řadu let a Dozorčí rada mně teď dala oficiálně najevo, že moje texty si zaslouží ocenění. Vážím si toho. Při předávání jsem stála na pódiu celá rozechvělá, vnímala jsem velký potlesk hlediště, kam jsem dohlédla, tam se na mě lidi usmívali – prostě nezapomenutelné.

// Za sebe vám velmi děkuji za vaši tvorbu! Napsala jste spoustu textů, ženy ve vašich textech jsou takové, jaké si my muži přejeme slyšet a jak je chceme vidět. Křehké, jemné, slušné, ale zároveň odhodlané a šťastné ze života. I vy na mě tak působíte. Jste empatická a vaše galantnost, která se v současné době už moc nenosí, vám sluší a musí být příjemná každé ženě.

Dovolím si za sebe na závěr jednu poznámku. Velmi mě baví při cenách OSA pozorovat reakce publika. Ve chvíli, kdy je na programu vystoupení vážné hudby, tzv. „popaři“ se nudí a ve chvíli, kdy zní populární písnička, nudí se zástupci vážné hudby, což si člověk po programu ještě z obou stran vyslechne. Zaměříte-li se však pozorněji, jsou naštěstí opět výjimky, které vnímají celý program se stejnou pokorou. Jiřině Fikejzové oči doslova svítí. Ona kulturu ctí jako jeden celek a je velkou inspirací. /